

Stankovské zvesti

Obecné noviny pre Stankovany a Rojkov www.stankovany.sk/zvesti

Minerálny prameň Zlá voda hasiči opravili

Prečo sa robila údržba jazierka? Mnohí sa nás pýtali prečo sa po šiestich rokoch vykonáva opäť údržba.

Na jar v roku 2016 sa veľká časť travertínovej skaly odvalila a polámala drevenú výdrevu, nosné hranoly a značnú časť podlahy. V tom istom roku na jeseň sa preto vykonala nutná oprava dreveného dna. Pri tejto oprave sa však zistilo, že bahno ktoré vyviera spoločne s vodou sa hromadí a približuje sa k drevenej výdrevu. Celá drevená výdrevu je veľmi pevná no zároveň aj ťažká a preto musí byť dostatok vody pod ňou aby bola samotnou vodou z jazierka nadľahčovaná. Už vtedy sa vedelo, že v najbližších rokoch sa bude musieť bahno vybrať, aby sa neopakovala situácia ako v roku 2001, kedy sa celá podlaha pod váhou bahna prelomila. Mnohí si ešte pamätajú, že oprava bola veľmi náročná, a to nielen materiálne a časovo, ale hlavne bolo potreba dostatok ľudí na tak veľkú opravu. Spôsob akým sa vtedy

vyberalo bahno sa dnes už aplikovať nedalo.

Začiatkom minulého leta sme preto oslovili ochranárov a úrad životného prostredia s návrhom, ako vieme odstrániť bahno s minimálnym zásahom do celej konštrukcie. V decembri 2022 nám Krajský úrad životného prostredia v Žiline vydal súhlasné stanovisko na vykonanie opravných prác s termínom do 30. apríla 2023. Preto hneď ako to dovoľovalo počasie Obecné lesy zabezpečili drevnú hmotu a na urbárnej píle sa drevo porezalo na dosky potrebných rozmerov.

Na Veľkonočný pondelok sa začala odčerpávať voda a od nasledujúceho rána sa začalo s vykonávaním všetkých potrebných prác. Otvorila sa podlaha kde sa odčerpalo približne 60.000 litrov bahna, vymenili sa poškodené dosky na podlahe, dosky na bočných stenách a na vrchnej pochôdznej časti. Opravili sa schody na južnej i severnej strane, vyno-

vilo sa zábradlie na schodoch, opravil sa odtok z jazierka a zrenovovali sa lavičky.

Po piatich dňoch sme ukončili práce na jazierku s vedomím, že ak sa nestane niečo nepredvídateľné, tak na najbližšie obdobie 15 až 20 rokov nebude potrebné vykonávať žiadnu opravu a zásah do drevenej výdrevy.

Vieme, že do budúca bude potrebné vykonať ešte opravu odvodňovacieho potrubia, ktoré vedie od jazierka až k rodinným domom, ale tieto práce sa budú môcť vykonať až po schválení príslušných úradov čo môže trvať znova niekoľko mesiacov prípadne rok dva.

Rád by som sa preto ešte aj takto poďakoval Obecnému úradu za poskytnutie materiálu na opravu, Obecným lesom za poskytnutie dreva, pánovi V. Lackovi a pánovi L. Gašperovi za pomoc pri pílení dreva na píle. No hlavne sa chcem poďakovať v mene všetkých obyvateľov i návštevníkov Zlej vody

hlavne členom Dobrovoľného hasičského zboru v Rojkove a tiež všetkým ktorým nám pomáhali: Michal Chomist, Jakub Chomist, Matej Zrník, Peter Chomist, Michal Kachút, Marek Kachút, Jakub Baleja, Marek Čieško, Alex Kuniak, Martin Teplička, Vojtech Púček, Dávid Čieško, Marián Kováč, Milan Kováčik a mnoho ďalších obyvateľov a priateľov.

Práce by nešli tak odruky, keby počas všetkých týchto dní sa o nás neustále nestarali p. Tatárová, rodina Klimentová, Mário Kováčik a mnoho ďalších ktorý nám varili a nosili občestvenie.

Sme radi, že jazierko bude slúžiť ďalšie roky všetkým obyvateľom obce i návštevníkom a teším sa, že si všetci budú vážiť tento jedinečný prírodný úkaz a zodpovedne sa správať tak, aby aj ďalšie generácie mohli využívať Zlú vodu na kúpanie.

text: Michal Straka

S úsmevom to ide ľahšie...

Cestujúcim v lietadle sa podáva obed, keď sa lietadlo zrazu otočí okolo pozdĺžnej osy. Nastane strašný zmätok. Za chvíľu príde letuška a oznamuje:

"Vážení cestujúci, uklidnite sa prosím. Náš pilot má nádech a práve si kvapká do nosa."

Pýtajú sa pani Kukučkovej, či sa chce nechať po smrti spopolniť alebo sa nechá pochovať.

- Čo ja viem, ale asi dám na svojho muža a poslúchnem ho.

- A ten čo hovorí?

- Ten mi stále hovorí, že sa mám dať vypchať.

Na hodine gramatiky.

"Móricko, povedz množné číslo slova „podvodník“!"

"Vládna koalícia."

Naeserov zákon:

Proti nedokonalým je aj dokonalá obrana zbytočná.

Sťažuje sa novomanžel Mišo kamarátovi Ferovi:

"Tá moja žena ma k sebe do postele pustí najviac raz za týždeň..."

"No, to si na tom ešte dobre!" chlácholí ho Fero. "Poznám niekoľko chlapcov, ktorých tá tvoja potvora pustí k sebe do postele len raz za mesiac."

Učiteľ sa pýta detí:

- Všetky huby, ktoré rastú v lese sa môžu jesť?

Janko odpovedá:

- Áno, ale niektoré iba jediný raz.

Ide raz bruneta po ulici a vidí blondínu, ako rozkladá meter. Bruneta sa jej pýta: "Čo tu meriaš?"

A ona na to: "Já som počula, že niektorí ľudia jazdia do práce metrom, ale ako to robia...?"

- Je to žlté a keď to dopadne, tak to zamŕnauká. Čo je to?

- Hocičo, ale musí to dopadnúť na mačku.

Spoločenská kronika

Úmrtia:

Bohuš Škuta (79 r.)

Jozef Kristof (94 r.)

Ján Chorvát (66 r.)

Sobaše:

Domínika Ľubová a

Daniel Buliak

Katarína Tatárová a

Patrik Matúš

Obsah

čo nájdete v Stankovských zvestiach

Ako sme postúpili v príprave IBV s.6

Čo robiť pri strete s medvedom s.6

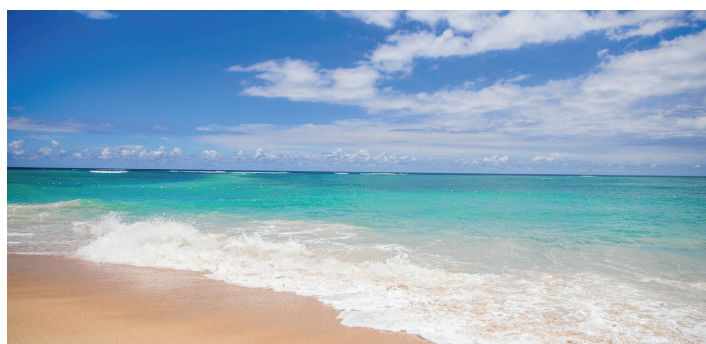
Opäť sme oslávili Deň Matiek s.8

Výstup na Šíp mal opäť bohatú účasť s.8

Deň Detí bol tento rok spojený s Dňom otcov s.9

Prvé sväté prijímanie prijalo 12 detí s.11

Novonarodené deti dostali vlastný stromček s.12

Redakcia

Stankovské zvesti
Obecné noviny pre Stankovany
a Rojkov

www.stankovany.sk/zvesti

štvrtročník - šírený bezplatne

Číslo 2, ročník XVI.,

jún 2023

náklad: 400 ks

EV 3939/09

ISSN 1339-1984

Vydavateľ:

Obecný úrad Stankovany

Stankovany 133, 034 92,

IČO: 00 315 761

Stankovské zvesti

šéfredaktorka:

Mgr. Stanislava Bruk

zástupca šéfredaktorky:

Ing. Adam Bruk

redakcia: JUDr. Peter Malcho,
Mgr. Pavol Škuta, Mgr. Miroslava
Ivanová Polohová,

grafická úprava a sadzba textu:

Ing. Adam Bruk

spolupracovali: Ing. Slávka
Belková

tlačiareň: Vrábél, Dolný Kubín

kontakt na redakciu:

stankovskezvesti@gmail.com

Texty neprešli jazykovou úpravou. Redakcia si vyhradzuje právo na apretáciu rukopisov a ich neuverejnenie.

UZÁVIERKA BUDÚCEHO ČÍSLA: 31.8.2023

Prosíme autorov textov, aby tento termín dodržali

Obecné zastupiteľstvo v Stankovanoch

Vyberáme z druhého zasadnutia Obecného zastupiteľstva obce Stankovany konaného dňa 4.4.2023

Zasadnutie obecného zastupiteľstva obce Stankovany otvoril a viedol starosta obce JUDr. Vladimír Urban, PhD., ktorý privítal všetkých prítomných. Obecné zastupiteľstvo sa zišlo v počte 7 poslancov z celkového počtu 9 poslancov. Ospravedlnil sa poslanec Ing. Peter Tomáš a Ján Lacko.

Starosta obce uviedol Ing. Michala Lažu, auditora obce Stankovany a obchodnej spoločnosti Obecné lesy Stankovany s.r.o. Požiadal ho o prednesenie informácie ohľadom možnosti financovania IBV a realizácie inžinierskych sietí na obecnom pozemku C-KN 284/67 obecnou obchodnou spoločnosťou-Obecné lesy Stankovany. Uvedená obchodná spoločnosť je platcom DPH, obec Stankovany nie je platcom DPH. V prípade, že by inžinierske siete ako vodovod, kanalizáciu dažďovú a splaškovú, vonkajšie osvetlenie realizovala obchodná spoločnosť Obecné lesy Stankovany, s.r.o. bolo by možné tieto inžinierske siete realizovať tak, že by sa dala odpočítať DPH od celkovej sumy 351.000,- EUR, ktorá podľa rozpočtu vychádza na cca 299.000,- euro.

Starosta obce predtým, ako odovzdal slovo Ing. Michalovi Lažovi informoval prítomných, že sa spolu so zástupcom JUDr. Petrom Malchom zúčastnil rokovania s bývalým zástupcom primátora Mesta Ružomberok Ing. Bednárikom, kde získali vstupné informácie ako mesto postupovalo v obdobnej situácii pri výstavbe plavárne prostredníctvom mestskej firmy CZT (Centrálne zásobovanie teplom) a požiadal zástupcu

starostu JUDr. Petra Malcha o krátky vstup, aby oboznámil prítomných, ako v tomto prípade postupovalo Mesto Ružomberok.

JUDr. Peter Malcho uviedol informácie ohľadom stretnutia s Ing. Bednárikom, mesto Ružomberok financovalo plaváreň cez mestskú firmu, bolo to výhodné z dôvodu možnosti vrátky DPH. V prípade Stankovian by sa to mohlo realizovať cez spoločnosť Obecné lesy Stankovany (OL), OL by si museli vziať úver a Obec Stankovany by ho splácala, OL by zároveň museli navýšiť základné imanie spoločnosti. V takomto prípade by musel byť ustanovený nový konateľ OL samostatne pre IBV, samostatné účtovníctvo pre IBV a samostatný stavebný dozor - na výstavbu IBV. Poplatky za právne úkony na prípravu stáli mesto cca. 10.000,- eur cez advokátsku kanceláriu.

Ing. Michal Lažo uviedol, že je otázkou z akých peňazí sa navýši imanie spoločnosti majetkom - majetok v nájme spoločnosti by musel byť min. 20 rokov, ináč by musela vracať pomernú čiastku DPH, ak by sa dali peňažné prostriedky - obec by ostala bez finančných prostriedkov. Úver je len na kapitálový výdavok, nie na investície a bežné výdavky. Navyše pri predaji pozemkov na výstavbu rod. domov sa obec stane platcom DPH, nakoľko sa predajú celkovo nad hodnotu 50.000,- EUR.

Najlepšia možnosť je predaj pozemkov na výstavbu domov a z toho zafinancovať výstavbu investičných sietí s DPH, je to najčistejšia možnosť, resp. preklenúť obdobie po získanie prostriedkov z predaja preklenovacím krátkodobým úverom. Do stavby by sa obec mala pustiť až pri dostatku finančných

prostriedkov.

Následne vystúpil zástupca Slovenskej sporiteľne a.s. Ing. Gustáv Šimalčík ohľadom získania úveru na realizáciu inžinierskych sietí. Uviedol, že podobné projekty financovali cez viaceré spoločnosti, priamo s obcami, DPH by neodporúčal riešiť vratkou, majetok, ktorý sa financuje úverom musí ostať v tej spoločnosti, ktorej bol poskytnutý - spoločnosti OL, takže to neprichádza v prípade našej obce úvahy, Akým spôsobom realizovať vratku DPH, je na poradu s daňovým poradcom. V iných obciach sa výstavba inž. sietí financovala nasledovne - cez predaj parcely s inž. sieťami, pre obec to bolo s nulovým nákladom, v predajnej cene bolo zahrnuté aj cena úveru, úver bol len preklenovací, kým sa predali pozemky. Čerpanie úveru je možné postupným preplácaním vystavených faktúr. Možnosť poskytnúť úver našej obci je max. 380.000,- eur, splatnosť 1 -1,5 roka podľa potreby. Splatný môže byť jednorázovo za predané pozemky, dovtedy by sa mesačne platili len úroky z čerpanej sumy. Úrokovú sadzbu navrhuje plávajúcu 1mesačnú sadzbu naviazanú na 1M EURIBOR, t.j. 2,8% v súčasnosti, + marža 0,89%. Fixnú sadzbu by nenavrhol. Príflotovej (plávajúcej) 12 mesačnej sadzbe (12M Euribor + marža) je úroková sadzba celkovo aktuálne 4,5%. Očakávania na trhu sú rast sadzieb v priebehu roku 2023, t.j. aj referenčných sadzieb Euribor. Poskytnúť úver bez zabezpečenia, len uznesením OZ. Bankové záruky v prípade potreby dáva SLSP bežne pre potreby ŠFRB.

Následne vystúpila zástupkyňa Prima banky Ing. Miriam Pitoňáková ohľadom získania úveru na realizáciu inžinier-

ských sietí

Ing. Miriam Pitoňáková zástupca PRIMA banky, špecialista na financovanie samospráv, uviedla, že ponúkajú podobné produkty ako SLSP, financovanie úverom je možné do max. do výšky 60% bežných príjmov, obecný podnik môžu financovať, ale podnik OL nemá na to zdroje, nemôže mu byť poskytnutý úver z banky, nemá na to finančnú kondíciu, obraty ani imanie na poskytnutie úveru. Môžu to urobiť tak, že obec dostane úver a obec požičia OL, v PRIMA banke by sme dostali max. úver 336.090,- EUR (z výsledkov za rok 2021), parametre sú podobné ako pri SLSP. Poskytujú aj kontokorentný úver pre obec, je bezúčelový, nemusia sa poskytovať žiadne podklady, a môžeme ho použiť na všetko, je schvaľovaný na 10 rokov, obec má prostriedky k dispozícii neustále po dobu 10 rokov a sama si reguluje ich čerpanie a splácanie

Následne vystúpil Ing. Jozef Jaroš ohľadom podmienok priebehu verejného obstarávania na realizáciu inžinierskych sietí. Ing. Jozef Jaroš informoval o podmienkach VO, keďže je to zákazka s nízkou hodnotou, netreba ju zverejňovať vo vestníku, bolo by dobré osloviť firmy kt. sú v okolí aby sa zapojili do VO, a základ je urobiť dobrú zmluvu o dielo, aby boli jasne nastavené podmienky financovania. V komisii VO

by mali byť ľudia čo sa danej problematike rozumejú, prípadne ekonóm.

Starosta obce predniesol návrh p. Juraja Vrlíka o prenájme obecných pozemkov, je to parc. nad Zlou vodou, ktorá je v súčasnosti lesný pozemok, chceli by sme to dať na TTP, rozpočet na GP na preklasifikovanie pozemku je max. 2700,- eur, uhradí ho EKOFARMA s tým že sa následne suma zohľadní v nájomnom.

Obecné zastupiteľstvo v Stankovanoch schválilo zámer na prenájom nehnuteľností vo vlastníctve obce Stankovany, a to Pozemok E-KN parc. č. 3082/2 v súčasnosti TTP o výmere 66 592 m² a E-KN 3068 o výmere 3361 m² nájomcovi EKO FARMA SALTÍN s.r.o., Píla 389, 034 91 Ľubochňa, IČO: 54256879, za nájomné 350,00 eur, slovom tristo päťdesiat eur, za kalendárny rok, dĺžka nájmovej doby minimálne 15 rokov za dodržania podmienok stanovených zmluvou o nájme, ktorá bude spracovaná po schválení nájmu k danému pozemku.

Vyberáme z tretieho zasadnutia Obecného zastupiteľstva obce Stankovany konaného dňa 12.6.2023

Zasadnutie obecného zastupiteľstva obce Stankovany otvoril o 17:00 hod. a viedol starosta obce JUDr. Vladimír Urban, PhD., ktorý privítal všetkých prítomných. Obecné zastupiteľstvo sa zišlo v počte 7 poslancov z celkového počtu 9 poslancov, takže OZ je uznášaniaschopné. Ospravedlnil sa poslanec Mgr. Peter Lacko a Mgr. Miroslava Polohová Ivanová.

Starosta obce informoval poslancov o potrebe úpravy zmluvy o nájme lesných porastov, následne odovzdal slovo Milanovi Hoždorovi, konateľovi Obecných lesov Stanko-

vany, s.r.o., ktorý oboznámil poslancov so situáciou ohľadom nájmu lesných porastov. Konateľ oboznámil poslancov, že v rámci aktualizácie pozemkov došlo k navýšeniu množstva nelesných pozemkov, ktoré boli taxátorom pridelené ako lesné pozemky a teda spoločnosti pribudnú do správy.

Starosta obce odovzdal slovo poslancovi Michalovi Strakovi. Ten upresnil poslancom, že Ing. arch. Petra Belková bola zapísaná ako ďalší konateľ Obecných lesov Stankovany, s.r.o., načrtnol možné porušenie pravidiel schvaľovacieho procesu konateľa. Starosta obce poslancom vysvetlil okolnosti a dôvody zapísania ďalšieho konateľa, a že prešetrí zápis druhého konateľa. Starosta obce otvoril k tomuto bodu diskusiu. JUDr. Peter Malcho vysvetlil poslancom pravidlá zápisu konateľa do Obchodného registra SR. Milan Hoždora objasnil poslancom, akým spôsobom vystupuje v spoločnosti druhý konateľ, aké sú vlastné úlohy konateľa v spoločnosti. K téme ďalej diskutoval Mgr. Michal Belko, ktorý navrhol, že v prípade, ak nie je potrebný, tohto druhého konateľa je možné odvolať. OZ obce Stankovany odporúča starostovi obce zrušiť funkciu druhého konateľa spoločnosti Obecné lesy Stankovany, s.r.o.

Starosta obce informoval o obsahu žiadosti o odkúpenie časti pozemku parc. č. E-KN 1843/2, ktorú predložila Petra Vojtečková, Stankovany 225, 034 92 Stankovany. Predniesol poslancom Stanovisko k žiadosti, v ktorom Obecné lesy Stankovany, s.r.o. neodporúčajú Obci Stankovany odpredať časť pozemku, nakoľko by mohlo dôjsť k zhoršeniu resp. k znemožneniu prístupu k okolitým parcelám využívaným na lesné obhospodarovanie. OZ obce Stankovany neschvaľuje odpredať časť pozemku parc. č.

E-KN 1843/2.

Správy o vykonaných kontrolách č. 2023/HK/03, 2023/HK/04, 2023/HK/05 a 2023/HK/06 predniesol hlavný kontrolór obce Michaela Kapustová. Michal Straka sa informoval ohľadom situácie zimnej údržby, starosta obce mu vysvetlil aktuálny stav, upozornil na potrebu doplniť podmienky zodpovednosti za spôsobené škody. Starosta obce upresnil poslancom priebeh aktivačných práv v obci. Poslanec Michal Straka sa tiež informoval na možnosť vykosenia priestorov, navrhol možnosť vykonávať údržbu brigádnicky; informoval sa na opravu mostu pri ZŠ Stankovany. Starosta mu vysvetlil, že prioritou by mala byť lavica cez Váh a mostík pri Jánovi Lackovi na Kúte; upresnil poslancom situáciu ohľadom možnosti rekonštrukcie mostov v obci, poukázal na finančnú náročnosť a taktiež na možné obmedzenia pri rekonštrukcii mostov.

Starosta obce odovzdal slovo poslancovi Mgr. Michalovi Belkovi, ktorý poslancov oboznámil s obsahom žiadostí od organizácií na podporu podujatí konaných v obci Stankovany v sume 3.000,- EUR. Oboznámil poslancov s obsahom žiadostí organizácií, odprezentoval závery v rámci Komisie finančnej, správy obecného majetku, sociálnych vecí a bývania ohľadom poskytnutia príspevkov.

OZ obce Stankovany odporúča poskytnúť finančné príspevky na základe doručených žiadostí obci pre jednotlivé organizácie v nasledovnej výške: 1. OZ Stankovanček (akcia Výtvarný plenér): 245,- EUR 2. TK Šíp (akcie Beh Šípskou Fatrou, Finále bežeckej 4-ky okolo Havrana): 800,- EUR 3. FK Sokol Stankovany (akcia O Bačov pohár): 300,- EUR 4. Erko (akcia Detský letný tábor): 400,- EUR 5. DHZ

Stankovany (akcia Súťaž vo varení gulášu): 800,- EUR 6. MO MS Stankovany (akcia Stretnutie harmonikárov): 455,- EUR

Starosta odovzdal slovo poslancovi Michalovi Strakovi, ktorý sa informoval o situácii o vybudovaní chodníkov a rozšírení krajnice v miestnej časti Rojkov popri ceste I/18.; že kontaktoval firmu TESTAR na vypracovanie projektovej dokumentácie na vybudovanie chodníkov a krajnic v miestnej časti Rojkov. Starosta následne informoval poslancov o priebehu rozširovania krajnic na úseku od Ružomberka po miestnu časť Rojkov, pripomenul, že rokoval so zástupcami organizácií zodpovedných za správu a údržbu ciest v katastri obce Stankovany. Starosta pripomenul potrebu riešenia napojenia prechodu pre chodcov pri hasičskej zbrojnici v Rojkove na chodník pre chodcov. Uviedol, že už na jar 2023 SC IVSC Žilina odmietla vyznačiť tento prechod pre chodcov, lebo nebol vybudovaný chodník, na ktorý sa mal napájať a prechod pre chodcov nemôže ústiť do cestnej priekopy. V prípade, že chodník nebude vybudovaný tento rok tak prideme o uvedený prechod pre chodcov, ktorého sa občania miestnej časti Rojkov tak domáhali. OZ obce Stankovany odporúča zabezpečiť ešte dve ďalšie cenové ponuky na spracovanie projektovej dokumentácie na stavbu spevnených krajnic a chodníkov, pri štátnej ceste I. triedy č. 18, v prejazdnom úseku cez miestnu časť Rojkov.

Návrh Rozpočtového opatrenia č. 2/2023 predniesla Katarína Králiková, účtovníčka obce.

Starosta obce následne odovzdal slovo Mgr. Michalovi Belkovi, ktorý prítomným vysvetlil obsah a jednotlivé položky rozpočtového opat-

renia. Katarína Králiková sa informovala na riešenie úpravy kanála pri železničnej stanici, ktorý je potrebné opraviť v celej dĺžke a nielen jeho časť a zároveň tento kanál pravidelne čistiť od nečistôt. Starosta obce vysvetlil možné riešenie problému, k téme diskutovali aj poslanci Ján Lacko, Michal Straka, JUDr. Peter Malcho, ktorý prezentovali návrhy na úpravu priestoru a využitie tohto priestoru na parkovanie resp. ako priestor na odkladanie bicyklov, zároveň sa informovali na finančnú náročnosť prípadných terénnych úprav (položenie betónových rúr). K téme opravy miestnej komunikácie na Mokrackej diskutovali Ján Lacko a Mgr. Michal Belko. Opísali stav vozovky v uvedenej časti obce, poukázali na nevyhovujúci stav, ktorý ohrozuje chodcov, vodičov a zhoršuje

zimnú údržbu. Navrhli, aby na úseku od rod. domu súp. č. 341 po priepust pri rod. dome súp. č. 345 bola najskôr vybudovaná kanalizácia a následne by sa zabezpečilo vyasfaltovanie celého úseku po výstavbe kanalizácie a tým by došlo k hospodárnemu využitiu finančných prostriedkov. Katarína Králiková sa taktiež informovala na riešenie čistenia miestnych komunikácií po zimnej údržbe, starosta informoval, že po oprave mechanizmov bude táto údržba čo najskôr vykonaná. Upozornil na skutočnosť, že obec nemá dostatok pracovníkov na priebežnú údržbu verejných priestranstiev, obec to zatiaľ musí riešiť pracovníkmi v rámci verejnoprospešných prác zabezpečených cez ÚPSVaR Ružomberok.

Starosta obce informoval poslancov o potrebe doplnenia Rady školy pri ZŠ s MŠ Stankovany o ďalších členov. Navrhol doplniť za členov Mgr. Miroslavu Polohovú Ivanovú a Ing. Petra Tomáša.

Starosta obce otvoril k tomuto bodu diskusiu. OZ obce Stankovany schválili Mgr. Miroslavu Polohovú Ivanovú a Ing. Petra Tomáša za členov Rady školy pri ZŠ s MŠ Stankovany.

Starosta obce informoval poslancov o zámere zámeny pozemku C-KN 302/2 za pozemok C-KN 303/5

Starosta obce otvoril k tomuto bodu diskusiu. Uvedený pozemok je vo vlastníctve Mariána Gašpera a manž. Lucie Gašperovej; obec by uvedený zamenený pozemok potrebovala pod plánované detské ihrisko. Ako dôvod zámeny

uvádzame, že novovytvorený pozemok KNC parc. č. 302/2 bezprostredne susedí s pozemkom KN-C parcelné číslo 303/1, ktorý je vo vlastníctve účastníkov v II. rade a zamieňaný pozemok KNC 302/2 už teraz tvorí vstup do ich podnikateľských priestorov. Hodnota nehnuteľností, ktoré sú predmetom zámennej zmluvy, bola určená dohodou zmluvných strán nasledovne: Pozemky sa nachádzajú vedľa seba, majú rovnakú bonitu i rovnakú výmeru. Hodnota zamieňaných pozemkov je rovnaká. Zmluvné strany sa preto dohodli, že nie sú si povinné poskytnúť žiadne ďalšie vzájomné finančné doplatky na vyrovnanie. OZ ukladá obecnému úradu zabezpečiť uzatvorenie kúpnej zmluvy do 30. septembra 2023.

Nová aktualizácia aplikácie V OBRAZE

Do pozornosti Vám dávame aktualizáciu mobilnej aplikácie V OBRAZE, ktorá slúži vám - našim občanom, aby sme vás informovali o dianí v obci. Po novom je aplikácia V OBRAZE doplnená o rozšírené menu, v ktorom nájdete množstvo zaujímavých a dôležitých informácií.

V dolnom menu pribudla nová ikona „Viac Info“ Po kliknutí na ňu sa objavia farebné dlaždice s rôznymi témami. Nová aktualizácia aplikácie V OBRAZE Vám zabezpečí viac informácií a lepší prehľad o dianí vo vašom okolí. Ak aplikáciu V OBRAZE nemáte stiahnutú, veľmi jednoducho a rýchlo si ju nainštalujete. Táto služba je pre všetkých občanov zdarma.

O čo ide a čo aplikácia dokáže?

Pomocou tejto aplikácie môžete dostávať všetky aktuálne

informácie z našich webových stránok priamo do svojich mobilných telefónov a tabletov. Aplikácia Vám prináša prehľad aktualít z nášho webu, upozorní Vás na novo vložené správy, dozviete sa včas o pripravovaných akciách, môžete si prehliadnuť fotografie alebo dokumenty zverejnené na úradnej tabuli. Na novú správu Vás upozorní notifikácia. Do aplikácie sa nemusíte registrovať, neposkytujete žiadne osobné údaje.

Ako si aplikáciu stiahnuť?

Vo Vašom mobile si otvorte aplikáciu Obchod Play, App Store alebo HUAWEI AppGallery. Do vyhľadávacieho okna zadajte názov „V OBRAZE“. Kliknite na Inštalovať. Po nainštalovaní kliknite na položku Otvoriť (povolíť oznámenia). Po otvorení pridajte nový subjekt. Po výbere

subjektu sa dáta automaticky z webu nahrávajú do mobilnej aplikácie. Aplikáciu si môžete stiahnuť aj cez QR kódy QR Google Play QR App Store QR AppGallery.

Ako máte postupovať?

Stiahnite si zdarma aplikáciu do Smart telefonu. Vyberte možnosť pridať nový subjekt. Vyberte organizáciu, ktorú

chcete sledovať.

Aké informácie v aplikácii nájdete?

Aktuality, záznamy z úradnej tabule, pozvánky na akcie, fotogalerie, rozšírené menu – „Viac info“, kde nájdete rôzne témy, dôležité a zaujímavé informácie. Pre podrobnejší postup ako si aplikáciu nainštalovať kliknite na www.aplikaciavobraz.sk.

AKTUÁLNE INFORMÁCIE Z NÁŠHO WEBU
PRIAMO VO VAŠOM TELEFÓNE

Pomocou mobilnej aplikácie V OBRAZE budete mať vždy a jednoducho aktuálne informácie

www.aplikaciavobraz.sk

Stiahniť na Google Play
Stiahniť na App Store

Ako sme postúpili v príprave IBV?

Za prvých päť mesiacov tohto roka sme v príprave individuálnej výstavby v lokalite Lesová značne postúpili. Máme právoplatné vodoprávne povolenie na miestnu kanalizáciu a to tak dažďovú ako aj splaškovú, ďalšie vodoprávne povolenie na realizáciu vodovodu a stavebné povolenia na vonkajšie osvetlenie a miestnu cestu s parkoviskami.

V súčasnosti je potrebné odsúhlasiť banku, v ktorej si zoberieme úver na realizáciu týchto inžinierskych sietí a jeho výšku. Keď bude zrejmy spôsob financovania, môžeme začať verejné obstarávanie, z výsledku ktorého sa dozvieme, ktorá stavebná fir-

ma bude realizovať vodovod, kanalizáciu a verejné osvetlenie. Rozbieha sa konečne územné konanie na posilnenie trafostanice a distribučnú elektrickú sieť, ktoré si zabezpečuje Stredoslovenská distribučná a.s., na základe developerskej zmluvy. Ďalej sa spracováva projektová dokumentácia na bytovky, ktorá je už pred finalizáciou. Po jej vyhotovení, začne administratívna tortúra na získanie stavebného povolenia na výstavbu bytoviek. Pozemok je pripravený, vyňatý z poľnohospodárskeho pôdneho fondu, už len stavebné povolenie, verejné obstarávanie a môžeme stavať bytovky. Chceli by sme zrealizovať cca 40 bytov. Stavebné konanie na realizáciu bytoviek

by som chcel začať ešte tento rok, lebo nová stavebná legislatíva, ktorá má nadobudnúť účinnosť od apríla budúceho roka, vo mne moc optimizmu nevzbudzuje. Ale to je iná káva, vráťme sa k IBV.

Ak všetko dobre pôjde, a verejné obstarávanie úspešne prebehne, vodovod, kanalizáciu a verejné osvetlenie by sme mohli zrealizovať už túto jeseň. Ako je z uvedeného zrejme, prehrýzť sa cez všetky uvedené administratívne postupy a získať príslušné povolenia, nie je proces vôbec jednoduchý, je zdĺhavý a musím povedať, že hodne nás zdržalo aj spracovávanie projektových dokumentácií jednotlivými projektantmi profesistami, kto-

ré trvalo takmer rok. Pre záujemcov o výstavbu rodinných domov však môžem zverejniť dobrú správu, na zasadnutí obecného zastupiteľstva sme s poslancami došli k záveru, že môžeme začať prijímať žiadosti o kúpu jednotlivých stavebných pozemkov. K dispozícii je zatiaľ 18 pozemkov. Výslednú kalkuláciu za meter štvorcový ešte presne nepoznáme, lebo do tejto kalkulácie budeme musieť započítať nielen cenu už hore spomínaných inžinierskych sietí, ale aj cenu preložky elektrického kábla a náklady na realizáciu miestnej cesty a parkovísk, na ktoré ešte nemáme rozpočty.

text: Vladimír Urban

Za vypaľovanie suchej trávy hrozí pokuta

Jarné a letné obdobie a slnečné počasie nás láka do záhrad a záhradných prác a s tým súvisí, že sa aj čoraz častejšie stretávame s vypaľovaním trávy a bylenných porastov.

Niektorí veria, že popol je dobrým hnojivom a ide o rýchle upratanie. Vypaľovanie suchej trávy, suchých porastov, bylín a kríkov ekosystémom

neprospieva, ale práve naopak. Poškodzuje sa štruktúra povrchovej vrstvy pôdy a zem rýchlejšie vysychá. V mnohých prípadoch sa končí vypaľovanie zásahom hasičov.

Vypaľovanie trávy ničí nielen životné prostredie a zabíja živočíchy, ale môže spôsobiť obrovské škody a ohroziť ľudské životy. Každý rok sa nájdu nezodpovední jednotlivci, ktorí tento zákaz nerespektujú. Ministerstvo životného prostredia pravidelne na tento problém upozorňuje. „Ak sa niekto stane svedkom vypaľovania trávy a lesných porastov, teda ak niekto je svedkom po-

rušenia zákona, mal by to nahlásiť na linku tiesňového volania 112, prípadne na políciu (158),“ uvádza Ministerstvo životného prostredia.

Suchého biologického odpadu z porastov sa môžete zbaviť kompostovaním alebo môžete využiť zber biologického odpadu v na to určených veľkoobjemových kontajneroch. Za vypaľovanie trávy môže hroziť aj pokuta. Ministerstvo vnútra uvádza, že plošné vypaľovanie tráv a porastov zakazuje zákon, ktorého porušenie môže stáť občana do 331 eur. Ak by sa však takéhoto priestupku dopustila právnická osoba alebo

fyzická osoba – podnikateľ, pokuta sa môže vyšplhať až do výšky 16 596 eur.

Zároveň treba pripomenúť, že zodpovedne sa musíme správať aj v prírode. Na kladenie ohňa v prírode je potrebné využívať len upravené priestory a ohniská a v žiadnom prípade nesmieme zakladať oheň priamo v lese. Taktiež pozor na to, čo za sebou zanechávame. Odhadzovanie sklenených fliaš môže tiež spôsobiť požiar, sklo pôsobí ako iniciátor ohňa, ak zostane na tráve alebo inom suchom podklade.

text: redakcia SZ

Čo robiť pri strete s medveďom?

Obec Stankovany upozorňujeme na zvýšený výskyt medveďa hnedého v extraviláne a intraviláne obce (hlavne v miestnej časti Rojkov - Zlá voda, Laz, Repiská). Vyzývame preto občanov na zvýšenú ostražitosť a opatr-

nosť pri pohybe v okolí uvedených lokalít.

Stretnúť sa s medveďom nemusí znamenať, že zaútočí. Naše správanie má výrazný vplyv na to, ako bude medveď reagovať. Medvede v poľských Karpatoch reagovali útokom

alebo agresívnym prístupom 4x častejšie voči ľuďom, ktorí boli pri stretnutiach „aktívni“ – priblížili sa aby fotografovali, pokúsili sa medveďa odplašiť – v porovnaní s tými, ktorí boli „pasívni“ – sledovali, boli ticho, ustúpili. Pri nečakanom

strete s medveďom (na bližšie ako 100 m) sa odporúča zväčšiť vzdialenosť od medveďa, nie však utekaním, ktoré by mohlo vyprovokovať prenasledovanie. K medveďovi sa nikdy nepribližujte, a to aj v prípade, že sa zdá byť pokojný. Vyhnime

sa pohľadu priamo do očí, pre zviera je to znak agresie.

Medvede signalizujú rôzne stupne nepokoja alebo stresu. Niektoré signály sú nenápadné – ako pozastavenie sa v činnosti, zmeravenie a zmena orientácie tela, alebo neprirodzené zívanie. Iné sú očividnejšie – fučanie, mrmlanie a cvkanie zubami. Medzi veľmi napäté agresívne prejavy patrí slintanie, rýchle fučanie, vrčanie a bručanie s otvorenou papulou, zahňanie sa labou a hrdelné zvuky, napríklad rev.

Medveď vztyčený na zadných nohách sa snaží získať lepší prehľad, nie je to agresívna pozícia! Medveď v sebaobrane niekedy urobí výpad, varovanie, aby sa človek vzdialil. Ak sa stretne s nevhodnou reakciou zo strany človeka, výpad

sa môže vystupňovať do útoku, ale väčšinou sa končí skôr ako dôjde k fyzickému kontaktu. Napríklad v 91 % prípadoch stretnutia človeka s medveďom nahlásených do poľovníckej štatistiky od roku 2007 do 2014 k útoku nedošlo.

Ak medveď naozaj zaútočí a zdá sa, že dôjde k fyzickému kontaktu, poprední odborníci odporúčajú pasívnu obranu: ľahnúť si na brucho tvárou k zemi, ramenami a rukami si chrániť hlavu a krk, ostať bez pohybu („hrať mŕtveho“) až pokiaľ medveď neodíde. Ak vás medveď prevráti, znova sa dostaňte do pôvodnej polohy, aby ste mali brucho a ostatné životné orgány chránené pri zemi. Brániaci sa medveď väčšinou prestane útočiť, keď zistí, že už nie ste hrozbou. Aktívna

obrana by mohla predĺžiť útok a zvýšiť pravdepodobnosť vážneho zranenia.

Za najlepší spôsob ako odhnať útočiaceho alebo hrozivo správajúceho sa medveďa (tým aj zabrániť zraneniu človeka) je považovaný paprikový sprej na medvede. Sprej na medvede

by mal mať minimálne 225 g a obsahovať 1 – 2 % kapsaicínu. Sprej by mal poskytnúť aspoň 6 sekúnd postreku s dosahom aspoň 7,5 m.

Článok bol uverejnený na stránke:

www.zasahovytim.sopsr.sk.

V obciach dolného Liptova stavajú máje na Turíce

Kresťania rôznych viera krovynaní slávia sedem týždňov po Veľkej noci sviatok Zoslania Ducha Svätého, známy aj pod názvom Turíce. V tomto roku pripadla svätodušná nedeľa na 28. mája.

V kresťanskom ponímaní ide o spomienku na zoslanie Ducha Svätého na apoštolov v Jeruzaleme, ale zároveň aj o sviatky osláv jari. A práve v tomto čase sa stavajú máje v niektorých obciach dolného Liptova – v Stankovanoch, v Švošove a aj na Hubovej. Kým niekde sa máje už váľajú, inde sa stavajú. Zaujímavosťou je, že tradíciou bolo stavať máje práve na Turíce, zvyk stavať ich 1. mája prišiel až neskôr. Svätodušné sviatky, Rusadlá či Letnice. Aj toto sú niektoré z pomenovaní označujúce kresťanský sviatok zoslania Ducha svätého. Ide o pohyblivé kresťanské sviatky. „Turíce či Rusadlá, sa ako súbor úkonov oslavovali už v pohanských časoch. Ich staroslovanský názov

je odvodený od masky zvieratá, Tura. Táto zoomorfná postava bola bohato zastúpená v jarých ochranných obradoch. Konali sa rôzne sprievody masiek, veselé zábavy, hostiny, obchôdzky chotárov s faklami a dôležitým aktom bolo vykonávanie hluku. Ľudia verili, že počas turíčnych sviatkov sa duše mŕtvych predkov mohli vracieť na zem a ochraňovať živých. Za zomreté duše sa slávil zádušné omše, ich hroby sa skrášľovali zelenými vetvičkami. Pod vplyvom rozšírenia kresťanstva sa aj na našom území tieto sviatky nahradili slávením zoslania Ducha svätého. Turíchnu zeleň v podobe posvätených vetvičiek prijalo aj kresťanstvo na znak ochrany domu, hospodárstva či zvierat,“ hovorí etnologička Miroslava Polohová Ivanová.

Stará vrstva turíčnych obyčají postupne zanikala. V súčasnosti sa uchovávali v podobe stavania májov, vkladania zelených vetvičiek za okná, či čistenia

studničiek. V Stankovanoch majú už niekoľko rokov pod palcom stavanie mája chlapci z DHZ Stankovany. Svojím spevom im pri tom pravidelne pomáha aj Miestny odbor Matice slovenskej, či folklórna skupina Podšíp. Tak ako každý rok, aj tento rok sa stavali máje v predvečer Turíc, teda v sobotu 27. mája.

„Tento rok stavali máje aj mládenci svojim dievčatám po dedine, postavili 6 májov v dedine a potom obecnú májku

nakoniec. Dievčatá ozdobili vrcholec, chlapci ho pripevnili a spoločnými silami postavili. Pri stavaní mája im spievali dievčatá zo skupiny Stankovianka so svojim harmonikárom Zdenkom Buliakom a pomáhali aj dievčatá a deti z Podšípu. Táto každoročná tradícia sa opäť vydarila, spievalo sa ešte dlho po postavení mája,“ hovorí Ľudmila Malchová, predsedníčka MOMS v Stankovanoch.

text: redakcia SZ

Opäť sme oslávili Deň Matiek

Druhá májová nedeľa v rôznych kútoch sveta patrí našim mamám. Ani v našej obci sme na ne zabudli.

V nedeľu 14. mája 2023 Kultúrny dom v Stankovanoch ožil spevom a básňami a vinšmi našich ratolestí. Deti a žiaci zo Základnej a materskej školy si pripravili pre maminky a staré mamy opäť krásny program.

Na úvod každá žena dostala malé poďakovanie od obce

v podobe kvietku. O 15.00 sa všetkým prítomným prihovril starosta obce a následne začal kultúrny program. Najskôr sa predstavili najmenšie deti z materskej školy a po nich žiaci zo základnej školy. Veľké poďakovanie patrí všetkým pani učiteľkám, ktoré stoja za výkonomi detí na javisku. Po vystúpení žiakov sa na scéne objavili speváci a tanečníčky z Občianskeho združenia Euforia Art z Ružomberka. Predviedli nám

hudobné a tanečné ukážky z pripravovaného muzikálu Neberte nám princeznú.

Maminky, ockovia, starí rodičia i širšia verejnosť z obce

tak zažili pekné nedeľné popoludnie spojené s poďakovaním našim drahým mamám.

text: Miroslava Polohová-Ivanová

Socha na cintoríne dostala nový náter

Socha ukrižovaného Ježiša Krista na cintoríne dostala nový náter. Postarali sa o to aktivační pracovníci obce.

„Už vlni som zohnal bielu cestársku farbu na natretie kamennej dolnej časti, v ktorej je kríž osadený. Kríž sme aj vlni natreli - to je p. Štanga s aktivačnými pracovníkmi. Vlni sme nemali lešenie tak sme ho natreli len valčekom na dlhej palici. Kríž už bol zo severnej

časti zelený, začal obrastať machom.

Tento rok som sa dohodol s Liptovskou stavebnou spoločnosťou a.s., konkrétne s Ing. L. Sidorom, že nám zapožičajú lešenie. Z lešenia sa nám podarilo kríž natrieť a napustiť moridlom lepšie. Božiu muku sme najskôr chceli dať dole, no zistili sme, že je prasknutá a mali sme obavu, aby sa nám nerozpadla. Preto sme ju len

očistili a natreli zlatou akrylovou farbou.

Rozmýšľame aj nad tým, ako vyčistiť ten zájdený travertín na jednotlivých stupienkoch, no zatiaľ nevieme ako. Dúfam však, že sa nám postupne podarí zrenovovať celý areál. Máme prisľúbené nejaké prostriedky na opravu Domu smútku, ktorý sa praská, treba opraviť oploenie. Na cintoríne je práce veľmi veľa,“ hovorí

starosta obce Vladimír Urban.

Výstup na Šíp mal opäť bohatú účasť

Vnedeľu 30. apríla 2023 sa konal už tradičný výstup na Šíp. Tento rok to bol 4. ročník a niesol sa v znamení stretnutia turistov z Liptova, Oravy a širokej verejnosti. Hlavná trasa viedla so Stankovian cez Žaškovské sedlo

na Šíp a potom na Podšíp.

Organizáciu výstupu opäť zastrešili členovia Turistického klubu Šíp Stankovany. Okrem občerstvenia v podobe výborného kotlíkového gulášu, čapovaného piva či iných nápojov, si turisti mohli zakúpiť aj

spomienkové predmety na tento deň. Prvýkrát mali možnosť aj napísať a poslať pohľadnice vyrobené špeciálne na túto príležitosť, pre ktoré bola pripravená originálna schránka. Niektorí turisti si priniesli aj vlastné misky na guláš, aby sme aspoň trochu odľahčili životné prostredie.

Aby bolo všetkým veselšie, o zábavu sa postarala skvelá ľudová hudba, ktorá roztancovala a rozospievala mladých aj starších. Nálada bola naozaj výborná a vďaka vydarenému počasiu sa tejto akcie zúčastnilo opäť viac ako 500 ľudí.

text: Monika Tomášová

Deň detí bol tento rok spojený s Dňom otcov

Sviatok všetkých detí sme v Stankovanoch oslávi-li troška neskôr. Okrem detí sme nezabudli ani na ockov. V sobotu 17. júna 2023 bol pripravený pestrý program. Športový areál FK Sokol Stankovany sa od 14.00 hodiny zaplnil deťmi a ich rodičmi.

Za organizáciu tohto podujatia stála Kultúrna a športová komisia v spolupráci s Obcou Stankovany. Na úvod boli pripravené rôznorodé súťaže pre

deti, ich ockov či mamy. Každé dieťa získalo malú alebo väčšiu odmenu a zároveň ručne vyrobenú drevenú medailu.

Na záver súťažnej časti boli vyhlásení aj traja najaktívnejší ockovia. Tí rovnako ako deti získali ručne vyrobené drevené medaily a symbolické ceny. Prvé miesto bolo ocenené súdom piva, druhé a tretie miesto syrovými výrobkami.

Program prebiehal aj na futbalovom ihrisku, kde sa deti vybláznili na skákacom hra-

de, svoje tváre mohli skrášliť obrázkami vďaka šikovným ľuďom, ktorí sa venujú maľovaniu na tvár. V ponuke predaja bola cukrová vata, popcorn, bižutéria, háčkované hračky a ďalšie predmety.

Bodku za podujatím dali členovia DHZ Stankovany, ktorí pre deti pripravili ukážku hasičskej techniky a penovú párty. Celý čas sa o zábavu a hudobný doprovod staral DJ Tino. Veľká vďaka patrí všetkým organizá-

torom a ľuďom, ktorí priložili ruku k dielu. Zároveň aj všetkým sponzorom, ktorí podporili toto podujatie; Obecné lesy Stankovany, Syrové výrobky Daniela, Hostinec Pod Šípom, Coop Jednota Stankovany a Potraviný Miroslava Karasová. Šťastné a veselé tváre detí a rodičov hovorili o spokojnosti návštevníkov tohto podujatia.

text: Miroslava Polohová-Ivanová

Práce na poli v minulosti

Človeka od nepamäti živila príroda – voda, polia, lúky a lesy. Nachádzal v nej obživu, prí-bytok a ochranu, ale aj oddych, zábavu a potešenie.

Inak to nebolo aj u nás. Všetky časti stankovského a rojkovského chotára sa využívali na sadenie zemiakov, kapusty, obilnín, burgyne, sem-tam fazule. Podšípom pestovali aj ľan. Dnešní mladí ľudia si to nevedia ani predstaviť, takú dobu zažili ich rodičia a starí rodičia. Oni by vedeli rozprávať, ako sa lopotilo na pôde. Koľkokrát bolo treba ísť na pole, pokiaľ rodina doviezla v jeseni do dvora vrecia zemiakov, kapusty, voz sena, alebo dreva na zimu.

Vlastnoručne dopestované plodiny si človek viac vážil, lebo vedel, koľko ľudskej ná-

mahy a potu bolo potrebné na nasýtenie hladných krkov v rodine. Dnes sa chodí do obchodov a supermarketov a pôda zarastá trávou, kríkmi a stromami. Starý otec Jakub Lysý mal lúky v Repiskách a na Skalke v Ľubochianskej doline. Pravidelne sa kosili na seno pre kravičku. Dnes tam rastie hora. Gazdovia z Podšípu zase kosili Predné a Zadné Rovne. V súčasnosti by ste Predné ani nenašli a cez Zadné vedie iba chodník. Ozaj, viete kde ležali tieto lúky?

V minulosti sa sadilo v týchto lokalitách – na Lašteku, na Močiaroch, na Mielku, na Polônke, Za kaplnkou, medzi „Štrekami“, pod Dielom, na Záhumní, na Mokradskej, na Skálati, pod Hôrkou, na Mlynovej, na Hruškovej, pod Kopanicami, pod Jasením, na Le-

sovej, na Dlhej, v Strakove, na Sihoti, na Pieskoch, na Hrade, pod Čiernym plesom, pri Zlej vode a v Hlienoch. Horské osady Federov a Podšíp mali na sadenie a kosenie tiež dostatok vhodného poľa a lúk. Okrem týchto miest na sadenie mali niektoré rodiny pri dome malú záhradku, v ktorej pestovali najčastejšie zeleninu, sem-tam aj trochu zemiakov.

Ako zaujímavosť uvádzam,

že v minulosti mal svoje políčko aj tunajší pán farár. Miesto sa volalo Pánova záhrada. Nachádzalo sa nad Mlynovou, pod cestou, ktorá vedie do Svrcinova, či cez Vrch do Žaškova. Dnes je oproti rezervár obecného vodovodu. Možno si ešte niekto zo starších obyvateľov pamätá časy, keď sa toto pole obrábalo. Záhrada sa už desaťročia nevyužíva. V júni 2018 boli na Pánovej záhrade

naťahané dlhé kláty borovic.

Seno a mláďa sa dorábali na týchto miestach – na Lašteku, na Záhradnom, na Močiaroch, na Matkovom laze, v Závozeň, v Kopci, na Polónke, na Diele, v Repiskách, v Úplazoch, na Hôrke, na Židovke, na Humienkoch, na Babalovom laze, v Lubochnianskej doline na Skalke a na Jaroviskách, na Dlhej, v Strakove, pri Dine, nad Hradou, na Laze, pri Zlej vode, na Pálenici, na Šiaroch, medzi Smrekmi, na Jame, na Rovni, pod Grúňom, v Majeri na Hrabuškovvej a v Rovni. V minulosti sa kosilo iba ručne. Na kosenie sa chlapi pripravovali zvyčajne deň-dva vopred, kovali si kosy. Pamätám si, keď som ako chlapec tento čarovný zvuk často počúval. Ozýval sa z blízkych dvorov zvyčajne podvečer. Klepot kladivka sa niesol široko-daleko a dokázal pohladať dušu a potešiť zmysly človeka. Spomínam na tieto časy s nostalgiou, lebo zvuk kovania kosa dnes nepočujete. Nahradilo ho burácanie motorových kosačiek a krovínorezov. No čo už, pokrok sa nedá zastaviť.

A takto si spomínam na prácu okolo sena u starého otca Jakuba Lysého Mareka.

Starký nebol veľký hospodár. Ako si pamätám, choval akurát kravu, prasa a zopár sliepok. Ale okolo kravy bolo vždy veľa roboty. Hlavne nakosiť, nasušiť a dovieť dva vozy sena, ktoré jedna krava potrebovala na zimu. Tak to aspoň hovorievali gazdovia.

Kosiť sa chodilo do Majera (Dierovej) a na Skalku do Lubochnianskej doliny. V Majeri mal starký dve lúky, jednu na Hrabuškovvej, na mieste dnešného pionierskeho tábora, a druhú v Rovni pri rieke Orave.

Chlapi sa dohodli podľa počasia na najbližšie dni. Vybrali sa väčšinou večer deň predtým. Do Majera sa chodilo lesnou cestou na Záhradné, cez

Dolné a Horné Brezovo, poza Záčinok a lúkou rovno ku chatke, pri ktorej bol prameň mädočky. Vody si nabral každý, kto išiel na lúky, aby sa od roboty nemuselo odbiehať. Kosci prespali pod stromom pri ohníku zakrútení do plášťa, alebo kabáta, a ráno o štvrtej už kosili. – „Zarána, za rosy, najlepšie sa kosí.“ –

Každý kosec mal okrem kosa ešte plátenú kapsičku, v ktorej bol oselník s osličkou, kľúč na skrutkový držiak, tzv. krk, nákovka (babka) a kladivko. Keď bolo kosenia veľa, brali si chlapi aj náhradnú nakutú kosa. Ženy s nami deťmi prišli na lúky doobeda a priniesli stravu. Potom sme seno prevracali, sušili a poobede zhrabali a uložili do mandľov. Na druhý deň sa muselo ku senu ísť znovu, rozhodiť, sušiť a už suché zhrabať znovu do mandľov, alebo do kopy.

Najbližšiu nedeľu išli chlapi s konským povozom seno vziať. Starký volal najčastejšie Martina Buliaka. Ako deti sme poobede pozerali pred kaplnkou cez Váh na hradskú, kedy už pôjdu s plným vozom. Keď prišli do dvora, vtiahli voz prednými vrátami do humna, gazda koňa vypriahol a odišiel s ním domov. Seno sme pratali až v pondelok. Vo sviatok sa takáto robota nerobila. Starký Jakub takéto veci vždy dodržiaval.

Na Skalke sa kosilo oveľa ťažšie, lebo tam bola lúka v príkrom svahu. Čo bolo horšie, miestami tu bola tráva, ktorá sa ťažko kosila. Bola to psiarka (psica), na ktorej bola kosa raz-dva tupá. Preto jeden z chlapov, väčšinou ujo Karol, tupé kosa musel zaraz kovať.

Raz ma chlapi vzali medzi seba kosiť, mohol som mať zo pätnásť rokov. Toho pred sebou som nemohol dobehnúť, ale druhý za mnou sa ozýval:

– Jano pridaj, lebo ti odtmem päty.

To sa, samozrejme, len tak hovorilo, keď kosec pred tebou nevládal. Odkosil som tri – štyri riadky a mal som dosť. Pokosenú trávu ženy s väčšími deťmi prevracali, sušili, a podvečer pohrabali a uložili do mandľov. Na druhý deň sa muselo prísť ku senu znovu. Roztriasť, prevracat' a sušiť. Seno sme potom uložili do dvoch kôp. Keďže lúka bola vysoko v strmom svahu, s vozom sa hore nedalo vyjsť. Chlapi urobili z dlhých lieskových konárov šmyk a na ňom na tri-štyri razy stiahli seno ku ceste. Tu ho potom nkladali na voz. So senom bola poriadna robota. Po seno na lúky blízko domu chodievali ženy s plachtou. Raz mi mama povedala, že starká doniesla do dvora batoh sena a zo sena visela vretenica.

Úroda sa z poľa zväžala v minulosti volským, alebo kravským, neskôr konským povozom, na károch, na vozíkoch, neskôr na rôznych traktoroch zmajstrovaných doma, alebo kúpených, na kárikách s gumenými kolesami. Mladí ľudia asi nevedia, ako káre vyzerali. Bol to vlastne drevený, drabinový voz s dvoma kolesami. Drevené kolesá boli okuté železnou obručou. Káre mali drevené ruky, ktoré boli spojené priečnou tyčou. Chlap si stal medzi ruky, bruchom sa oprel o tyč a takto káre ťahal. Bola to ťažká robota. Keď boli dvaja, jeden pomáhal náklad tlačiť. Plne naložené káre boli však aj pre dvoch dostatočná drina. Možno sú ešte niekde zapotro-

šené v starom humne, ale jedny sú na dolnom konci vo dvore, kde niekedy bývala rodina Mišíková (č.d.19).

Koníka, alebo kobyľku, si gazdovia chovali na prácu okolo hospodárstva, na dovoz materiálu pri stavbe domov, v hore pri chystaní a zväžaní dreva a na pomoc iným obyvateľom obce, ktorí potrebovali niečo dovieť. V Stankovanoch si chovali tohto ušľachtilého pomocníka títo gazdovia. Najprv skôr narodení: Matej Belko, Alojz, Matúš, Metod a Peter Buliakovci, Anton Chorvát Husár, Ján Karas, Marian Poljak, Gabriel Prídavok, Martin Škuta Kaša, Ondrej Zrník Pavko, Ondrej Zrník Študent st. A tí mladší, ktorých si ešte pamätáme, Fero Belko, Anton, Karol, Martin, Stano, Tomáš a Poldo Buliakovci, Stano Ficko Kukuč, Martin Hadač, Jozef Samuhel, Cyril Škuta Kaša, Jozef Škuta Žaškovec, Vlado Škuta Klučár, Anton Štúr Koník a Ondrej Zrník Študent ml., v Rojkove Matej Čieško Kučma. Všetci sú už na druhom svete. Ak som na niekoho zabudol, nech mi to odpustí. Vidieť v tých časoch v dedine konský povoz nebola žiadna zvláštnosť. S príchodom „moderných časov“ sa koníky z našich ulíc a polí začali vytrácať. Vtedy sa s úsmevom hovorilo, že v dedine je viac inžinierov ako koní. Dnes koníka s vozom na ulici neuvidíte.

text: Ján Dubovec

Vedeli ste o Stankovanoch, že ...

...počas svätajánskej noci sa páliło niekoľko menších ohňov v rôznych častiach obce? Ako sa kedysi hovorilo: jánska noc, má svoju moc. Naši predkovia o tomto dni a úkonoch, ktoré sa vykonávali vedeli veľmi veľa.

Obyčaje, realizované na Jána majú hlbokú tradíciu. Sviatok sv. Jána pripadá na 24. júna, ide o najdlhší deň a najkratšiu noc počas roka. Aj v súčasnosti sa vykonávajú jánske obyčaje, no v pozmenenej forme. Najznámejšie je pálenie jánskych ohňov - vatry. Ohne sa pália na lúkach či grúňoch za obcou, prípadne priamo v obci a ide o spoločenské podujatie. Vatry dosahujú obrovské rozmery, ktoré horia niekoľko hodín.

Ako sa však oslavoval deň Jána v minulosti v Stankovanoch? Hlavnú úlohu zohrával oheň, ale aj zbieranie liečivých bylín, ktorým sa pripisoval ma-

gický účinok. Oheň mal magickú a očistnú funkciu a súvisí s kultom Slnka. Pálenie vatier na Jána sa spájalo s mnohými poverami, obradmi, piesňami, tancom i zábavou mládeže. Ako spomínajú starší obyvatelia našej obce jánske ohne boli oveľa menšie ako v súčasnosti. Vatra pozostávala len z niekoľkých halúzok a konárov, ktoré sa nazbierali v lese a jej výška nepresahovala meter. Na lúke, kde sa pripravovala vatra sa našla mierna rovinka a tam sa založil oheň. Prípravu ohňov mali

na starosti mládenci. Takýchto ohňov bolo dokonca v obci viac. Dolný či horný koniec obce, pod Dielom, na Laze, do Skälata, v Rojkove... v každej z týchto častí horel jánsky oheň. Ľudia sa okolo vatry zišli, obchádzali ju a spievali sa rôzne piesne. Známa bola starodávna pieseň Ó Jáne, ó Jáne, kde ta páliť máme? Na stankovskom láne, tam ho páliť máme. V neskoršom období sa k spevu pridávali aj harmoniky. Po skončení stretnutia ľudí pri jánskej vatry sa však vždy mu-

sel nájsť niekto, kto ostal pri pahrebe a vartoval, aby náhodou nevznikol požiar. Oblúbenou činnosťou na Jána, najmä u mladšej generácie, bolo chytanie svätajánskych mušiek či dokonca chrústov, po našom bunčov. Deti si ich zatvárali do sklených fliaš a potom opäť púšťali.

Významnejšou aktivitou však bolo zbieranie liečivých bylín, ktorým kedysi ľudia pripisovali čarovnú moc. Museli sa však zbierať v predvečer sviatku Jána. Oblúbené bylinky boli napríklad ľubovník, palina či materina dúška. Tieto byliny sa využívali nielen na liečenie rôznych chorôb, ale mladé vydajactivé dievčatá ich využívali pri rôznych ľubostných čarovaníach.

Aj tieto fragmenty zvykov na Jána sú súčasťou bohatej ľudovej kultúry, ktorá mala rôzne podoby a v pozmenených formách a funkciách sa zachováva dodnes.

text: Miroslava Polohová-Ivanová

Prvé sväté prijímanie prijalo 12 detí

Pán Ježiš pri Poslednej večeri premenil chlieb a víno na svoje telo a krv a dal apoštolom prijímať jeho samého pod spôsobom chleba a vína. Bol to jedinečný znak Ježišovej lásky.

Takto sa Pán Ježiš zjednocuje aj s nami. V Eucharistii máme istotu lásky. Máme záručenú vieru, že prichádza sám Pán Ježiš.

Aké sú účinky tohto tajomstva?

Prvé povedal Pán Ježiš takto: „Kto je moje telo a pije moju krv, ostáva vo mne a ja v ňom“ (Jn 6,58). Čiže sv. prijímanie nás zjednocuje s Pánom Ježišom.

Druhý napísal sv. Pavol v 1. Kor 10,17 : „Keďže je jeden chlieb, aj my mnohí sme jedno telo, lebo všetci máme podiel

na jednom chlebe“. Čiže sv. prijímanie nás navzájom zjednocuje.

A po tretie. Pán Ježiš povedal: „Kto je moje telo a pije moju krv, má v sebe večný život a ja ho vzkriesim v posledný deň“ (6,54). Čiže sv. prijímanie nás pripravuje na večnú nebeskú blaženosť.

Dňa 4. júna 2023 bol pre našu farnosť veľkým dňom, lebo 12 dievčat a chlapcov prijalo tento duchovný pokrm pre dušu. Kiež by touto skutočnosťou boli poznačené nielen tieto deti, ich rodiny, ale celá farnosť.

text: Štefan Piták

Novonarodené deti dostali vlastný stromček

V Stankovanoch zasadili za narodené deti stromčeky. V sobotu 22. apríla sa stretli rodičia detí narodených v obci za posledný rok a v záhrade pri kaplnke Sedembolestnej Panny Márie zasadili okrasné stromčeky.

„Tento rok sme vysadili desať stromov, za rovnaký počet narodených detí od apríla 2022 do apríla tohto roka. Vybrali sme čínske okrasné čerešne – sakury, ktoré kvitnú nádhernými drobnými ružovými kvietkami a hlohy. Tie sú charakteristické svojou sýtočervenou farbou. Stromy si zasadili rodičia detí a k drevinám umiestnili drevené tabuľky s menom a rokom narodenia svojho potomka. Aj tento rok ich vyhotovil pán Jaroslav Gašper. Výsadbou sme skrášlili záhradu pri kaplnke Sedembolestnej Panny Márie na dolnom konci obce Stankovany“, hovorí Miroslava Polohová Ivanová, poslankyňa a kultúrna referentka obce.

Zo sadenia stromčekov za narodené deti by sa v obci mohla stať tradícia. Tento rok sa podujatie konalo druhýkrát, minulý rok vysadili takmer štyridsať lesných drevín, duby a jedličky, v lese nad dedinou za deti narodené v období posledných troch rokov. „Nápad sadenia stromčekov v obci za narodené deti sa rodil v mojej hlave už dávnejšie. Chcela som prepojiť život detí a stromov, aby každé dieťa malo svoje symbolické korene, vedelo kam patrí a kto mu napomáha k jeho rastu. Pridanou hodnotou tohto podujatia je samozrejme zvýšiť zeleň v prostredí, kde žijeme. Tento rok sme skrášlili okolie kaplnky a už teraz máme plány a vytýčené miesta výsadby do budúcich rokov,“ dodáva Polohová Ivanová.

Členovia kultúrnej a športovej komisie takýmto spôsobom uvažujú nad obnovením histo-

rickej aleje, ktorá viedla popri ceste od železničnej stanice smerom ku škole.

text: redakcia SZ

Výtvarné dni

Lektorka: Mgr. Júlia Mošpanová

Vítané sú všetky deti, ktoré sa chcú niečo nové naučiť, vytvoriť, alebo si len tak pokresliť
Prípravené bude:

- maľovanie na stojanoch pre väčšie deti
- tvorenie s hmotou a papierom
- zaujímavé techniky
- aktivítky aj pre najmenších v doprovode rodiča

V prípade nepriaznivého počasia sa presunieme do kultúrneho domu

Kde: Stankovany

10.7. POSEDENIE PRI

FUTBALOVOM IHRISKU

11.7. PRI OBECNOM ÚRADE

12.7. PRED KULTÚRNYM DOMOM

každý deň od 9.00 -12.00 hod.

Môžete sa pridať aj v priebehu.

Nieje nutné byť od začiatku do konca.

Akcia je zdarma.

Budeme radi ak nám dáte dopredu vedieť, že sa k nám pridáte, aby sme sa vedeli nachystať na počet detí.

Kontakt: Petra Belková tel.: 0907393458

email: belkovapetka@gmail.com

